

Regeringens proposition

1982/83: 112

med förslag till lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä;

beslutad den 17 februari 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till en lag om temporärt förbud mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä. Lagen är avsedd att hindra nyinvesteringar inom alla delar av animalieproduktionen för att därmed motverka överskottsproduktionen av kött, fläsk, ägg och mjölk.

Förbudet avses gälla under tiden fram till dess pågående utredningsarbete i fråga om utformningen av livsmedelspolitiken hunnit resultera i beslut av statsmakterna. Lagen, som avses träda i kraft så fort som möjligt, föreslås därför gälla till utgången av juni månad 1984.

Förslag till**Lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § För att motverka överskott inom jordbrukets animalieproduktion är nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä förbjuden intill utgången av juni månad 1984.

2 § Med nybyggnad avses i denna lag
uppförande av en helt ny byggnad,
till- eller påbyggnad av en befintlig byggnad,
ombyggnad eller någon annan ändring av en byggnads yttre eller inre utförande som är så genomgripande att ändringen kan anses jämförlig med ombyggnad,
inredande till stall av en byggnad som förut varit använd till något annat ändamål.

Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, lantbruksstyrelsen får meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning på nybyggnad av mindre omfattning.

3 § Lantbruksstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, lantbruksnämnden får medge undantag från 1 §, om det finns särskilda skäl.

4 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § eller åsidosätter villkor som har meddelats vid medgivande av undantag enligt 3 § döms till böter.

5 § Lantbruksnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos lantbruksstyrelsen genom besvär. Lantbruksstyrelsens beslut får överklagas hos regeringen genom besvär.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling och gäller till utgången av juni månad 1984.

Lagen gäller inte nybyggnad som har påbörjats när lagen träder i kraft.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1983-02-17

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Proposition med förslag till lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä

Riksdagen beslöt år 1977 om nu gällande riktlinjer för jordbrukspolitiken (prop. 1977/78: 19, JoU 10, rskr 103). Produktionsmålet i 1977 års beslut har utformats som delmål avseende åkerarealen, mjölkproduktionen och driftsinriktningen i övrigt. För animalieprodukter skall eftersträvas att balans i stort sett uppnås mellan produktion och avsättningsutrymme inom landet.

Under de senaste åren har konsumtionen av vissa animalieprodukter, främst kött och fläsk, minskat samtidigt som en viss ökning av produktionen har ägt rum. Detta har medfört att det f. n. inte råder balans mellan produktion och konsumtion. Produktionsöverskott föreligger i första hand för nötkött och fläsk samt ägg men även för mejeriprodukter. Prognoserna för den närmaste tiden pekar på ökade överskott.

Under år 1983 beräknas mjölkproduktionen öka med ca 3% medan konsumtionen av mjölk och mejeriprodukter väntas bli i stort sett oförändrad. Överskottet kan uppskattas till ca 13% av mjölkproduktionen. Konsumtionen av fläsk väntas under år 1983 minska påtagligt medan endast en begränsad minskning förutses av produktionen. Detta medför att överskottet av fläsk kan väntas öka från drygt 60 milj. kg under år 1982 till ca 70 milj. kg under år 1983. Även för nötkött, fjäderfäkött och ägg förutses överskott under år 1983. Överskotten måste säljas utomlands med betydande exportkostnader som följd. Under regleringsåret 1982/83 beräknas de totala exportkostnaderna för animalier uppgå till ca 1 miljard kr., vilket är en ökning med drygt 200 milj. kr. jämfört med föregående regleringsår.

Även om intresset för investeringar inom jordbruket har minskat under de senaste åren visar tillgänglig statistik att betydande byggnadsinvesteringar fortfarande pågår eller planeras vilka beräknas leda till att antalet

stallplatser kommer att öka. Enligt djurstallkungörelsen (1973:270) skall all ny-, till- och större ombyggnad av djurstallar på förhand godkännas från djurskyddssynpunkt. De planer som har överlämnats för godkännande under år 1982 beräknas medföra en ökning med 5 000 stallplatser för mjölkkor och 20 000 slaktsvinsplatser. När det gäller värphöns och slaktkycklingar innebär planerna en ökning med 470 000 resp. 80 000 platser. Detta motsvarar en produktion i storleksordningen 28 milj. kg mjölk, 4 milj. kg fläsk, 7 milj. kg ägg och 0,5 milj. kg fjäderfäkött.

Lantbruksstyrelsen har i cirkulärskrivelser till lantbruksnämnderna föreskrivit att dessa med hänsyn till marknadsläget för mjölk, nötkött, fläsk, smågrisar och ägg tills vidare i princip inte skall lämna statligt stöd till investeringar i dessa produktionsgrenar. En betydande del av investeringarna i dessa produktionsgrenar sker dock utan statligt stöd.

Den av mig med stöd av regeringens bemyndigande den 9 december 1982 tillkallade kommittén med uppdrag att utreda utformningen av en livsmedelspolitik skall med förtur lämna förslag till sådana åtgärder som snarast kan åstadkomma bättre balans mellan produktion och konsumtion. Utgångspunkten skall vara att näringen själv måste bära kostnaderna för en produktion utöver den samhällsekonomiskt motiverade. Därmed understryks det ansvar jordbruksnäringen måste känna för att åstadkomma en anpassning av produktionen till de mål som ställs upp för jordbrukspolitiken i vår livsmedelsförsörjning. I detta sammanhang kan kommittén enligt sina direktiv förutsättningslöst pröva någon form av investerings- eller etableringskontroll och effekterna av en sådan åtgärd från såväl konsument- som producentsynpunkt.

Enligt min mening föreligger dock starka skäl att provisoriskt och i avvaktan på kommitténs förslag vidta åtgärder för att söka begränsa över-skottsproblemen. Jag föreslår därför att ett temporärt förbud mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä införs.

I enlighet härmed har inom jordbruksdepartementet upprättats ett förslag till lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä. Förbudet bör gälla intill utgången av juni 1984.

Begreppet nybyggnad används i lagen i samma betydelse som i djurstallkungörelsen (1973:270), som i sin tur hänvisar till vissa bestämmelser om nybyggnader i byggnadsstadgan (1959:612). Till nybyggnad skall sålunda räknas utom uppförande av en helt ny byggnad även till- eller påbyggnad av en befintlig byggnad och ombyggnad eller någon annan genomgripande ändring av en byggnad som kan jämföras med en ombyggnad. Till nybyggnad räknas också inredande till stall av en byggnad som förut varit använd till något annat ändamål. En definition med denna innebörd har tagits in i 2 § lagen.

Enligt verkställighetsföreskrifter till djurstallkungörelsen prövas inte mindre nybyggnader, ändringar o. d. Från administrativ synpunkt kan det

vara lämpligt att ha möjlighet att föreskriva liknande undantag även enligt den nu föreslagna lagen för nybyggnad av mindre omfattning.

I 3 § i lagen har tagits in en bestämmelse som gör det möjligt för lantbruksstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, lantbruksnämnden att i enskilda fall medge undantag från förbudet, om det finns särskilda skäl. Dispensmöjligheten bör alltså utnyttjas restriktivt. Som särskilda skäl bör räknas fall då en byggnad har förstörts på grund av t. ex. brand. Särskilda skäl bör i regel också anses föreligga, om avtal om nybyggnad har ingåtts innan förevarande förslag offentliggjordes. Av regionalpolitiska skäl kan det också vara motiverat att ge dispens inom prisstödsområdena 1 och 2 för mjölk enligt förordningen (1978:472) om prisstöd till vissa jordbruk, under förutsättning att en viss utbyggnad är det enda sättet att uppnå en framtida rationell driftsenhet.

Lagen bör inte gälla nybyggnad som har påbörjats när lagen träder i kraft. En bestämmelse om detta har tagits in i övergångsbestämmelserna. I övrigt innehåller den föreslagna lagen en påföljdsbestämmelse (4 §) och en besvärsbestämmelse (5 §).

Jag har nyss framhållit att tillgänglig statistik visar att det under år 1982 har gjorts ansökningar om godkännande enligt djurstallkungörelsen av planerade djurstallar som beräknas medföra en ökning med 5 000 stallplatser för mjölkkor, 20 000 slaktsvinsplatser, 470 000 platser för värphöns och 80 000 platser för slaktkycklingar. De byggnadsprojekt som har granskats och godkänts enligt nyssnämnda kungörelse torde kunna sättas i gång med kort varsel. Av skäl som jag nyss har anfört är det därför angeläget att så snabbt som möjligt införa ett temporärt nybyggnadsförbud. Har byggnadsarbetena väl påbörjats är det knappast möjligt att göra den föreslagna lagen tillämplig på nybyggnaderna. En fördröjning av lagstiftningsfrågan skulle alltså förvärra överskottsproblemen och vara till avsevärt men. Lagrådets hörande över lagförslagen skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling. Mot den nu angivna bakgrunden bör en remiss till lagrådet kunna underlätas i förevarande ärende.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga ett inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till lag om förbud under viss tid mot nybyggnad av djurstallar för nötkreatur, svin och fjäderfä.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.